

Resposta a l'INFORME sobre el document «Pacte del Temps»

Febrer de 2011

Introducció

La Regidora de l'Àrea de Benestar i Cohesió Territorial de l'Ajuntament de Barcelona, la Sra. Imma Moraleda, agraeix les valuoses reflexions i recomanacions efectuades per la Comissió de Treball del Consell de Ciutat creada per debatre sobre el document de Bases del Pacte del Temps. L'informe elaborat per la Comissió és de gran utilitat per tal de copsar quins són aquells aspectes més rellevants per a la ciutadania i acabar de revisar el contingut del Pacte del Temps, tant a nivell del model de ciutat que planteja com dels objectius i propostes concretes. En aquest sentit, la col·laboració de l'Ajuntament amb la ciutadania és un element clau per definir conjuntament les estratègies de la nostra ciutat.

En les pàgines següents es fa un retorn a la Comissió de Treball del Consell de Ciutat, especificant com s'han tingut en compte les diferents reflexions i recomanacions en la reelaboració del document del Pacte del Temps. Així mateix, un cop el Consell de Ciutat efectui el dictamen final sobre el Pacte del Temps, aquest serà benvingut i segur que resultarà de gran utilitat per acabar de revisar el document del Pacte i agafar el rumb més adequat.

Reflexions i recomanacions de caràcter general

Reflexions i recomanacions:

Es considera cabdal la forma de comunicar els termes del Pacte, i per aquesta raó s'ha de facilitar al màxim la seva comprensió i aconseguir que no sembli només un seguit d'intencions.

A l'hora de plantejar els objectius, és important fer-ho de forma adequada. S'ha de simplificar el text i aclarir, concretar i reordenar els objectius de manera que no se solapin i en quedi clar el contingut, ja que de vegades s'especifica quin és el mitjà però no queda clar quin és l'objectiu. A més, cal especificar els subjectes del Pacte; és a dir, qui pacta i a què es compromet, i tenir clar si la ciutat està en condicions de garantir l'adopció de les mesures que es plantegen en el Pacte.

Resposta:

Per tal de facilitar la comunicació i comprensió del Pacte s'ha passat de 10 a 5 objectius (pg.5), s'ha redactat un breu text que explica cadascun dels objectius i s'ha simplificat el text de les propostes. En el preàmbul (pg.2) s'ha concretat més el procés que seguirà El Pacte del Temps un cop elaborat.

Reflexions i recomanacions:

Es considera rellevant quin model de ciutat planteja el Pacte, perquè d'aquest marc general se'n derivaran els objectius i les actuacions concretes. Sobre el model es pensa que, si bé la ciutat ha de donar cabuda a la diversitat de models i de ritmes de vida que hi conviuen, no s'ha de deixar de costat la importància de fer compatible aquesta necessitat amb la promoció d'una Barcelona humana i sostenible, replantejant-se els hàbits i els estils de vida. Així doncs, no sols s'ha de parlar d'adaptar la ciutat als ritmes de vida de les persones, sinó que també cal incidir en la reorganització dels ritmes de vida actuals, perquè sovint no són els més adients.

Si bé és cert que la ciutat té tendència a estar oberta les 24 hores, el Consell alerta sobre els inconvenients de promoure una ciutat oberta dia i nit. El Consell creu que l'objectiu hauria d'anar dirigit a potenciar un model més sostenible, pensat per a les

persones que hi viuen, amb uns horaris dels serveis públics i del comerç que ajudin a harmonitzar la vida personal, familiar i laboral.

En tot cas, a la ciutat cal posar de relleu drets cabdals, com ara el dret al descans, al treball i al temps personal, i els drets dels menors (més enllà dels drets dels adults). A més, cal garantir especialment el dret a l'ús del temps per part de les persones amb més dificultats per dominar els seu temps.

Val a dir que la jornada laboral és un dels factors que més condiciona l'organització del temps de les persones i, encara que és un aspecte difícil de canviar, perquè no depèn exclusivament de l'Administració local, el Consell creu que caldria reorganitzar el temps de treball, en comptes d'allargar els altres temps. A Espanya es treballen més hores que en altres països europeus i, contradictòriament, és un dels països que té una productivitat més baixa. S'hauria d'intentar vetllar per uns horaris laborals més raonables.

És important que els redactors del Pacte no oblidin que Barcelona es troba en una àrea metropolitana que va més enllà de la mateixa ciutat, on els diferents nivells de l'Administració també incideixen en la gestió dels usos del temps, i que es requereix una coordinació en aquest àmbit.

Finalment, es considera que els usos del temps és un tema molt ampli i complex en què intervenen, en gran mesura, factors culturals, i que cal anar fent camí a poc a poc, intentant intervenir en la mesura del possible. Els petits canvis són positius si tothom avança en una mateixa direcció; sinó, sols es millorarà en aspectes puntuals. Cal concretar els usos del temps, sense perdre's en la paraula, ja que tothom té clar de què estem parlant i quines són les problemàtiques presents a la societat.

Resposta:

Les reflexions de caràcter general s'han tingut en compte en el títol del Pacte i en el plantejament del model de ciutat "Barcelona, una ciutat adaptada als ritmes de vida de les persones que promou la qualitat de vida i la sostenibilitat" (pg.4, darrers tres paràgrafs). Trobar l'equilibri entre la ciutat que tendeix a estar oberta i l'harmonització dels temps, posar de relleu la necessitat de reorganitzar el temps laboral i tenir en compte que els diferents nivells de l'administració incideixen en la ciutat (i per tant en la

gestió del temps) són aspectes fonamentals a destacar. Respecte als drets a remarcar, aquests també s'han esmentat, alguns al parlar del model de ciutat i altres al desenvolupar els objectius.

Reflexions i recomanacions de caràcter particular

Horaris i usos dels serveis, dels equipaments i de l'espai públic

Reflexions i recomanacions:

El Consell de Ciutat considera que és important promoure la planificació dels horaris i usos dels equipaments, dels serveis i de l'espai públic d'una manera integral, tenint en compte les necessitats de les famílies i dels diferents col·lectius i persones usuàries.

(reelaboració proposta 1)

Barcelona és una ciutat densa; s'han d'aprofitar els equipaments i espais existents per tal d'optimitzar-los, i promoure que les entitats i associacions dels barris tinguin facilitats per fer-ne ús. A més, seria recomanable impulsar una oferta d'oci nocturn alternatiu als models d'oci consumistes. **(reelaboració propostes 2 i 3)**

Es recomana que s'aprofitin els mecanismes de coneixement i debat existents per detectar les necessitats d'un territori (millor que crear-ne de nous), sent sensibles a les demandes que es fan des dels diferents espais i òrgans de la ciutat amb relació a una millor gestió del temps, i treballant de manera concertada amb els agents del territori per impulsar actuacions. **(reelaboració proposta 11)**

L'obertura dels patis de les escoles fora de l'horari escolar és una bona iniciativa, perquè facilita que el barri disposi d'una oferta d'activitats diverses, atès que les escoles són espais amb moltes possibilitats i estan tancades moltes hores. Per avançar, quan es construeixin escoles noves, el projecte arquitectònic també hauria de contemplar els altres usos possibles fora de l'horari docent per tal de fer accessible el centre amb una gestió senzilla. **(reelaboració proposta 5)**

Es recomana que els horaris de les escoles bressol estiguin més sincronitzats amb els de l'educació primària, i sempre harmonitzats, en la mesura del possible, amb els horaris laborals. La flexibilitat horària està bé, però no és suficient. **(reelaboració proposta 6)**

Un altre tema que hauria de contemplar el Pacte són els horaris per a la participació ciutadana, pensant en el model de ciutat que s'aspira a aconseguir i en les característiques del col·lectiu destinatari. Fins que els horaris laborals no es modifiquin, no sembla raonable que els espais de participació es contemplin en el marc d'aquests horaris. A més, resultaria adequat racionalitzar l'ús del temps en la participació ciutadana, combinant els espais presencials amb els virtuals.
(reelaboració proposta 10)

Resposta:

Les reflexions expressades han portat a fusionar dos objectius en un, agrupant els aspectes relatius als serveis, els equipaments i els programes de suport a la vida quotidiana (pg.6, objectiu 1). A més, a partir de les recomanacions s'han reelaborat les propostes d'aquest objectiu.

Reflexions i recomanacions:

Pel que fa a l'espai públic, es considera una bona iniciativa fer més pedagogia sobre el seu ús. En lloc de prohibir, és important ensenyar com s'ha d'utilitzar l'espai públic. Quant al soroll, la tolerància mútua és important, i cal remarcar els interessos comuns més enllà dels individuals. L'espai públic és per compartir, i cal potenciar la convivència i la multiplicitat d'usos. **(reelaboració proposta 15)**

A l'hora de dissenyar l'espai públic seria recomanable incorporar la perspectiva de gènere, ja que una ciutat més inclusiva i segura per a les dones també ho és per a tothom. **(reelaboració proposta 13)**

Quant a la política de barris, cal tenir en compte la seva heterogeneïtat. El Consell de Ciutat suggereix que es defineixin els criteris a l'hora de seleccionar un districte o alguns barris com a prova pilot per elaborar un pla d'usos i horaris. També és important interactuar amb la societat civil del barri per aconseguir incidir en un canvi de consciència i de cultura. A més, en introduir la perspectiva d'usos del temps en l'aplicació de la Llei de barris, és important centrar-se en els equipaments i serveis, ja que són àmbits d'actuació concrets. **(reelaboració propostes 20 i 21)**

És important que no s'aturi el debat sobre la millora de la mobilitat en el marc de la

sostenibilitat i l'accessibilitat universal. S'ha de continuar facilitant l'ús del transport públic: oferint tarifes assequibles per a tothom, proporcionant informació *in situ* sobre les freqüències de pas i sobre els recorreguts sencers de la línia, adequant els temps semafòrics per tal de prioritzar el pas dels vianants i del transport públic per sobre del pas del transport privat, i harmonitzant a escala metropolitana la connexió de la xarxa de transport i els horaris al llarg de les 24 hores del dia per afavorir que no hi hagi «buits horaris» en què no es disposi de transport públic. **(reelaboració propostes 16, 17 i 18)**

Sobta que la proposta parli d'apostar per un sistema radial del transport públic, quan l'Ajuntament ha optat per un sistema ortogonal i la modalitat radial està en decadència a causa del seu mal funcionament. **(reelaboració proposta 17)**

Resposta:

Les reflexions expressades han portat a fusionar tres objectius en un, agrupant els aspectes relatius a l'espai públic, la mobilitat i els barris (pg.7, objectiu 2). A més, a partir de les recomanacions s'han reelaborat les propostes d'aquest objectiu.

Informació, tràmits i tecnologies

Reflexions i recomanacions:

S'aconsella vetllar especialment per una bona coordinació entre les administracions per tal de facilitar els tràmits electrònics, afavorir la gestió no presencial, i avançar cap a la «finestreta única», a fi i efecte que la ciutadania accedeixi fàcilment a la informació. Alhora, cal una formació adequada perquè el personal encarregat pugui atendre els ciutadans i ciutadanes d'una manera proactiva. **(reelaboració propostes 22 i 23)**

Tenint en compte que ja es duen a terme accions d'alfabetització digital i que funcionen bé, es considera que caldria posar èmfasi en fer un ús més adequat i responsable de les tecnologies. Es tracta d'incidir en aquesta qüestió des de l'educació, ja que la incorporació de les tecnologies mòbils ha provocat una acceleració en el ritme de vida de les persones i un ús incorrecte d'aquestes tecnologies pot tenir impactes negatius en la salut de les persones. **(reelaboració**

proposta 24)

D'altra banda, és important optimitzar el temps de les persones mitjançant l'ús de les tecnologies, i continuar estenent la xarxa d'espais WI-FI a la ciutat. A més, també s'han d'optimitzar els recursos, tenint en compte que existeixen entitats que ja treballen en aquest àmbit. **(reelaboració proposta 25)**

Quant a la creació d'equipaments virtuals, és important tenir clar quin és l'objectiu i de quin tipus d'equipaments s'està parlant, i no oblidar la importància que representa el contacte personal i l'espai de trobada que ofereix un equipament convencional. En tot cas, es poden aprofitar els espais virtuals per treure més partit dels espais presencials. **(reelaboració proposta 26)**

Resposta:

Les reflexions expressades han portat a fusionar dos objectius en un, agrupant els aspectes relatius a la informació i les tecnologies (pg.8, objectiu 3). A més, a partir de les recomanacions s'han reelaborat les propostes d'aquest objectiu.

Gestió del temps de treball

Reflexions i recomanacions:

Caldria promoure altres models que no incentivin el presencialisme en les empreses, i adaptar-se més al cicle vital de les persones, com en altres països europeus. Apagar els llums a les 18.00 hores, fer servir videoconferències per a les reunions, o no disposar de tanta estona per dinar són iniciatives a promoure que poden contribuir a aquesta adaptació. A més, cal anar incidint en la cultura empresarial pel que fa a l'exercici dels drets laborals, amb l'objectiu de promoure la baixa per paternitat, en comptes que es penalitzi, revisar el concepte de «productivitat», abordar les diferents raons que hi ha darrera l'absentisme, etc. **(reelaboració propostes 28 i 30)**

El Consell de Ciutat alerta sobre els riscos que pot comportar el treball mòbil (teletreball) i opina que cal fomentar-lo de manera adequada. Es tracta d'una forma de treballar que pot tenir efectes positius (una gestió del temps més a la mida del treballador/a, sense perjudicar l'empresa) i també negatius (no es vigila la salut ni la seguretat de la persona que treballa fora de l'oficina, pot comportar despeses, no

dóna lloc a relacionar-se, etc.). **(reelaboració proposta 32)**

Es recomana fer un ús adequat dels instruments per avançar en la flexibilitat horària i no generar discriminacions entre gèneres, ja que sovint es fomenten jornades de treball parcials que són bàsicament femenines (i es mantenen les desigualtats). En aquest sentit, val recordar la importància dels Plans d'igualtat en les empreses.

(reelaboració proposta 31)

A través de la Xarxa d'Empreses NUST (Nous Usos Socials del Temps) es podria promoure un segell de qualitat, sempre entenent les dificultats per avançar en aquest àmbit, tot establint uns criteris clars per a aquelles empreses que s'hi vulguin adherir. Representants de les organitzacions sindicals i de les patronals haurien de continuar reflexionant i proposant de manera coordinada mesures que millorin la gestió del temps en l'àmbit laboral. També caldria facilitar la feina del col·lectiu d'autònoms, ja que acostumen a tenir més dificultats per harmonitzar el temps personal, familiar i laboral. **(reelaboració propostes 33 i 34)**

D'altra banda, l'Ajuntament s'hauria de dotar d'un codi ètic en què es prioritzi la contractació d'empreses i entitats que impulsin mesures de conciliació i de gestió del temps, incentivant aquesta contractació a través dels plecs de condicions i vetllant pel seu compliment. **(reelaboració proposta 29)**

Es recomana promoure la flexibilitat horària en l'Administració, ja que pot ser adequat per adaptar més els horaris d'atenció al públic a les necessitats ciutadanes, tot vetllant per l'harmonització del temps del personal municipal. **(reelaboració proposta 22, objectiu 3)**

En comptes que el Pacte tingui un objectiu sobre la gestió del temps a escala interna de l'Ajuntament, seria més convenient que en el preàmbul s'especifiqui que l'Ajuntament assumeix les iniciatives que promou el Pacte i que es compromet a ser-ne un exemple. **(pg.2, preàmbul)**

Resposta:

Les reflexions expressades han portat a fusionar dos objectius en un, agrupant els aspectes relatius al temps de treball (pg.9, objectiu 4). A més, a partir de les recomanacions s'han reelaborat les propostes d'aquest objectiu.

Sensibilització respecte als usos del temps

Reflexions i recomanacions:

El Consell de Ciutat considera que és important promoure l'harmonització dels temps en funció del cicle vital de les persones, ja que les necessitats varien segons l'etapa vital. Particularment, els agents del món educatiu i laboral són clau en l'àmbit dels usos del temps, i cal sensibilitzar-los i treballar conjuntament. **(reelaboració propostes 36 i 37)**

Caldria incorporar bons hàbits de gestió del temps en els centres educatius i de treball, per tal de propiciar que tothom —els infants, les famílies, els treballadors i treballadores i les persones directives— els inclogui en tots els àmbits de la seva vida quotidiana. Pel que fa a l'elaboració de publicacions i d'estudis en matèria d'usos del temps, fora bo que incideixin en la realitat de la ciutat per tal de canviar-la, sense oblidar la reflexió i posant l'èmfasi en la pràctica de les polítiques del temps. **(reelaboració propostes 38 i 39)**

Quant a la Xarxa de Ciutats Europees en Usos del Temps, es recomana que es destaquï l'objectiu de la Xarxa; és a dir, avançar en la reflexió i definició conjunta de polítiques de temps entre ciutats europees i influenciar la Unió Europea respecte a aquesta qüestió. **(reelaboració proposta 40)**

Resposta:

Les reflexions expressades han portat a mantenir aquest objectiu sobre sensibilització (pg.10, objectiu 5). A més, a partir de les recomanacions s'han reelaborat les propostes d'aquest objectiu.